

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2019. gada 25. aprīlī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto SIA “ExpressCredit” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 41/2019),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt 2018. gada 4. oktobra likuma “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” 1. panta pirmo daļu (turpmāk arī – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam;

1.2. noteikt ierobežotas pieejamības informācijas statusu pieteikuma pielikumam Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3, un finansiālajai informācijai par Pieteikuma iesniedzējas sniegtajiem kreditēšanas produktiem, kā arī tās nosaukumam, reģistrācijas numuram un juridiskajai adresei;

1.3. izskatīt lietu slēgtā tiesas sēdē.

2. Ar 2018. gada 4. oktobra likuma “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” 1. panta pirmo daļu Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8. panta 2.³ daļa izteikta šādā redakcijā:

“(2³) Par šā panta 2.² daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,07 procentus dienā no kredīta summas. Kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu patērētājam nepiemēro tādiem patērētāju kreditēšanas līgumiem, kurus noslēdzot kredīta devēja glabāšanā kā

nodrošinājums nododama kāda lieta un saskaņā ar kuriem patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar ieķīlāto lietu.”

Savukārt Patērētāju tiesību aizsardzības likuma pārejas noteikumi papildināti ar jaunu 34. punktu, nosakot, ka likuma 8. panta 2.³ daļas jaunā redakcija stāsies spēkā 2019. gada 1. jūlijā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai ir personai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šādu uzskatu pamatot.

6.1. Pieteikuma iesniedzējai izsniegtā licence piešķir tai tiesības veikt komercdarbību – sniegt patērētāju kreditēšanas pakalpojumus – Latvijas Republikā. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, ar apstrīdēto normu tiekot aizskartas Pieteikuma

iesniedzējai Satversmes 1. un 105. pantā noteiktās pamattiesības, jo tā ierobežojot iespēju saņemt pienācīgu kapitāla lietošanas maksu par izsniegtajiem aizdevumiem un atgūt ar kredīta izsniegšanu saistītās izmaksas. Proti, ar apstrīdēto normu tiek noteikts ierobežojums maksimālajai procentu likmei dienā no aizdevuma summas.

6.2. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Tomēr nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums sagaidāms nākotnē, tas ir, pēc Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8. panta 2.³ daļas jaunās redakcijas spēkā stāšanās 2019. gada 1. jūlijā.

Konstitucionālajā sūdzībā ir ietverts pamatojums tam, ka apstrīdētā norma pēc tās spēkā stāšanās tiks piemērota attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju kā patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju. Pieteikuma iesniedzēja ir gan juridiski, gan ekonomiski pamatojusi, ka apstrīdētā norma būtiski samazinās tās ienākumus un tādējādi ierobežos iespējas turpināt savu komercdarbību. Tādējādi pieteikumā ir sniegts pamatojums tam, ka apstrīdētā norma nākotnē varētu radīt Pieteikuma iesniedzējai būtisku kaitējumu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Ņemot vērā to, ka pamattiesību aizskārums Pieteikuma iesniedzējai varētu rasties nākotnē, uz pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā un ceturtajā daļā noteiktās prasības.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. un 105. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

9. Pieteikumā ir ietverts lūgums noteikt ierobežotas pieejamības informācijas statusu pieteikuma pielikumiem Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3 un konkrētām pieteikuma daļām,

proti, informācijai par Pieteikuma iesniedzējas sniegtajiem kreditēšanas produktiem, kas pamato tās komercdarbības ierobežojuma būtiskumu. Pieteikuma iesniedzēja arī lūdz, lai par ierobežotas pieejamības informāciju tiktu atzīts tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Šāds lūgums pamatots ar nepieciešamību saglabāt Pieteikuma iesniedzējas finansiālo stabilitāti un spēju veikt saimniecisko darbību, kā arī samazināt iespējamību, ka pret Pieteikuma iesniedzēju un tās darbiniekiem tiktu vērsta naidīga attieksme.

Satversmes tiesa saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmās daļas trešo teikumu ir noteikusi kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā ir izlemjams jautājums par lietas materiālos ietvertās informācijas pieejamības ierobežošanu. Atbilstoši minētajai kārtībai šo jautājumu pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata attiecīgo pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

9.1. Saskaņā ar likuma “Par tiesu varu” 28.³ panta otro daļu lietas materiāli līdz brīdim, kad spēkā stāties tiesas galīgais nolēmums šajā lietā, ir pieejami tikai tām personām, kurām šādas tiesības paredzētas procesuālajos likumos. Savukārt Satversmes tiesas likuma 24. pants noteic, ka tiesības iepazīties ar vēl neizskatītas lietas materiāliem ir tikai konkrētās lietas dalībniekiem, proti, pieteikuma iesniedzējam un institūcijai vai amatpersonai, kas izdevusi aktu, kurš tiek apstrīdēts.

Pieteikuma iesniedzēja pieteikumā minējusi finansiālu informāciju par tās sniegtajiem kreditēšanas produktiem un pieteikumam ir pievienojusi pielikumus Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3, kuros norādītas kreditēšanas pakalpojumu izmaksas, kreditēšanas pakalpojumi pa produktu grupām un unikālo klientu skaits tajās. Šo informāciju Pieteikuma iesniedzēja uzskata par komercnoslēpumu. No Komerclikuma 19. panta izriet, ka komersantiem ir tiesības šādai informācijai noteikt komercnoslēpuma statusu. Satversmes tiesas rīcībā nav informācijas, kas liecinātu, ka komercnoslēpuma statusa noteikšana šai informācijai neatbilst Komerclikuma 19. panta prasībām. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 7. panta trešās daļas prasībām Pieteikumu iesniedzēji ir informējuši Satversmes tiesu par šo faktu. Šādā gadījumā saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 7. panta piekto daļu šādai informācijai ir ierobežotas pieejamības statuss (*sal. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 6.1.2. punktu*). Ņemot vērā to, ka ierobežotas pieejamības statuss

minētajai informācijai izriet no likuma, Satversmes tiesai par šī statusa noteikšanu nav jālemj, bet Pieteikuma iesniedzējas lūgums šajā daļā atstājams bez izskatīšanas.

Vienlaikus kolēģija arī norāda, ka lietas materiālu ierobežota pieejamība ir nošķirama no personu, kas nav lietas dalībnieki, tiesībām saņemt informāciju par tiesas darbu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta devītās daļas 2. punktam triju dienu laikā pēc lēmuma par lietas ierosināšanu pieņemšanas institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nosūta pieteikuma norakstu. Satversmes tiesas likums tādējādi skaidri noteic informāciju, kas nododama institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu – tai nosūtāms pieteikums tādā formā, kādā tas ir iesniegts Satversmes tiesai, nevis rediģēts pieteikums vai pieteikums, kurā aizklāta kāda informācija. Tiek prezumēts, ka persona, kas vēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā, ir iepazinusies ar Satversmes tiesas likuma prasībām un tādējādi apzinās šādas rīcības sekas (*sal. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmumu lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 6.3. punktu*).

9.2. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz noteikt ierobežotas pieejamības statusu informācijai par to, ka tā vērsusies Satversmes tiesā, lai tās darbinieki un investori neuzzinātu par tās šaubām par spēju turpināt komercdarbību pēc apstrīdēto normu spēkā stāšanās. Tāpat arī Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka sabiedrībā varētu rasties naids pret Pieteikuma iesniedzējas darbiniekiem.

Informācija par vēršanos Satversmes tiesā nav neviens no Informācijas atklātības likuma 5. panta otrajā daļā minētajiem gadījumiem, kad informācija būtu uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju, tai skaitā tā nav komercnoslēpums vai informācija par fizisku personu privāto dzīvi.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas lūgums šajā daļā ir noraidāms.

10. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu noteikt lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē gadījumā, ja tiesa izlems to izskatīt tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos, bet nevis rakstveida procesā.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 22. panta desmitajai daļai rīcības sēdē, kas tiek sasaukta, pabeidzot lietas sagatavošanu, tiek izlemti jautājumi par lietas izskatīšanu tiesas sēdē, tai skaitā par lietas izskatīšanu rakstveida procesā vai tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos. Savukārt Satversmes tiesas likuma 27. panta trešā daļa paredz, ka lēmumu par lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē pieņem Satversmes tiesa.

Tādējādi šā lēmuma 1.3. punktā norādītā lūguma izlemšana nav Satversmes tiesas kolēģijas kompetencē, un tas izlemjams rīcības sēdē pēc lietas nodošanas izskatīšanai. Līdz ar to minētais lūgums kolēģijas sēdē atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, 26. panta pirmo daļu un Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par 2018. gada 4. oktobra likuma “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” 1. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam” pēc SIA “ExpressCredit” pieteikuma (pieteikums Nr. 41/2019).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu, jo 2019. gada 27. martā ir ierosināta lieta Nr. 2019-05-01 “Par 2018. gada 4. oktobra likuma “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” 1. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam” un Saeima jau ir uzaicināta līdz 2019. gada 27. maijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noraidīt lūgumu par ierobežotas pieejamības noteikšanu SIA “ExpressCredit” nosaukumam, reģistrācijas numuram un juridiskajai adresei.

4. Atstāt bez izskatīšanas lūgumu noteikt ierobežotas pieejamības informācijas statusu pieteikuma pielikumam Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3, un finansiālajai informācijai par SIA “ExpressCredit” sniegtajiem kreditēšanas produktiem.

5. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.3. punktā minēto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš